

Темата: "Күүтүүлээх Кыайыны уһансан"

Сыала: А5а дойду сэриитин туһунан билиилэрин кэнэтии, сэрии кэмигэр дьонно олохторун кытта билсиһии, Ийэ дойду геройдарыгар тапталы инэрии, ыараханнартан чаһыйбат буолуу тыыныгар иитии.

Соруга:

- дойдуга бэриниилээх, аһыныгас буолууга, махтанарга иитии.
- о5о санарар, кэпсиир дьобурун сайыннарыы;
- а5а саастаах дьону, тереебут дойдуну убаастааһыны иитии;

Бэлэмнэнии үлэтэ:

1. «Кыайы кунэ» уруһуй.
2. Сэрии тематыгар ырыа, хоһоон уерэтии.
3. А5а дойду Улуу сэриитин кытта, сэрии са5анаабы о5олор олохторун туһунан үөрэтии, чинчийии, ахтыы хомуйуу.

Кирии бэсидэ:

Бүгүһнү күнү бэлэхтээбит, киһи буолар кэскилбитин түстээбит а5а саастаах биир дойдулаахтарбытыгар, тумус туттар дьоммутугар-сэргэбитигэр ис сүрэхпиттэн махтанабыт! Кыайыны а5албыт хаан-уруу аймахтарбытыгар сирдээхтик сүгүрүйэбит, дьохуннаахтыкмахтанабыт!

Кэнчээри ыччат! Эн эйэлээх олоххо, күн тыгар ыраас халлааныгар олороргунаан киэн тутун, үтүктэр-үөрэнэр үтүө холобур оноһун!

Ырыа «Хайыһар»

Эйэлээх, сэриитэ, хаан тохтуута суох олоруу дуогабарын кээн, фашистскай Германия 1941 сыллаахха бэс ыйын 22 күнүгэр туекуннуу туун уоран биьиги дойдубутугар саба туспутэ. А5а дойду чизьин кемускуу норуот буттуун туруммута. Ол аата байыаннайдар, фронна ынырыллыбыт а5алар, убайдар эрэ буолбакка, колхозтарга, заводтарга, фабрикаларга, ханна барытыгар хаалбыт кырдыа5астыын, о5олуун бары естее5у утары Кыайы туьугар ере турбуттара. Ол иьин бу сэрии А5а дойду сэриитэ диэн ааттаммыта.

Тыылга хаалбыт куорат олохтоохторо (о5олор, дьахталлар) сэрии сэбин-сэбиргэлин, ол курдук снарядтары, танкалары онорбуттара. Тыа сиригэр хаалбыттар бултаан-алтаан, улэлээн-хамсаан харчынан кемелеспуттэрэ."Барыта фронна! Барыта Кыайы туьугар!"- диэн девистээх этилэр.

Урукку еттүгэр киьи-аймах керсубэтэх ынырык сэриитэ са5аламмыта. Дойду ар5аа кыраныссатыгар мелуьуенунэн саллаат кыргыспыта. Онон бу сэрии Улуу сэрии диэн ааттаммыта. ВОВ-А5а дойду Улуу сэриитэ. Бу сэриигэ элбэх о5о ийэтэ-а5ата суох хаалбыта. Сир урдугэр ытаьы-ынчык иьиллибитэ, харах уута халыйбыта, кыа-хаан тохтубута.Ол туьунан элбэх киинэлэр, кинигэлэр, уруьуйдар бааллар, ону эьиги керергут, аабаргыт буолуо.

Бу сэрии 4 сыл эбэтэр 1418 күн устата буолбута. Бу сэриигэ 60 государство, 110 мелуьуен киьи кыттыбыт, ол иьиттэн 50 мел.киьи елбутэ. Саамай улаханлык Советскай союз (биьиги дойдубут урукку аата) сутуктэммитэ 27 мел.киьи елбутэ. 1710 куорат уонна куораттыы тутуулаах дэриэбинэлэр, 70 тыь. дэриэбинэ уонна нэьилиэк урусхалламмыттара. Москва, Ленинград, Минск, Сталинград, Одесса, Киев уо.д.а куораттар – Герой куорат аатын ылбыттара. То5о?

Холобур: Ленинград билиннитэ Санкт-Петербург куораты естеехтер блокадалаабыттара. Ол аата тегуруьуэн кэбиспиттэрэ. Бу куорат олохтоохторугар ханан да ас-танас киирбэт гына. Оннук 900-тэн тахса күн, ол да буоллар бу куорат олохтоохторо фашистарга бэриммэтэхтэрэ.

Төхөлөөх киһи харабын уута тохтубута буолуой?! Тонон-хатан, сут кэмнэ аччыктаан, балдыан эрэйдэммитэ буолуой?! Хас кырачаан оҕо ийэтиттэн-аҕатыттан матан, тулаайах хаалан, олох ыар ынчыгын эттэринэн-хааннарынан билэн туораабыттарай? Билигин оол туьунан бииги кылааспыт оболорун истиэххэйн.

Бу ынырык сэрии 1945 с. ыам ыйын 30 кунугэр Советскай Союз фашистар дьйэлэрин урдугэр былаахтарын анньан кыайыыны биллэрбитэ. Капитуляция - 8 кунугэр. Аан маннайгы кыайыы парада ыам ыйын 24 кунугэр Москваҕа буолбута. Ол ийин ыам ыйын 9 кунэ Улуу кыайыы бырааьынньыга диэн ааттанар. Бу куну сыл ахсын сир-дойду бэлиэтиллэр.

Хобоон Анжелика Таркова толоруутугар «Куммут уорэн куорэйдэ», София Заболоцкая толоруутугар "Истин эрэ, доботтоор" .

Саха сириттэн элбэх Саха саллаата естеебу утары хорсуннук сэриилэспитэ. Олортон сорохторо сэрии хонуутугар геройдуу охтубуттара, сорохторо кыайыы-хотуу ерегейдеех дойдуларыгар теннубуттэрэ.

Сэриигэ ордук хорсуннук кыргыспыт, элбэх естеебу сууьарбыт дьоннорго медаль, орден биэрэллэр. Оттон уьулуччулаах героизмы кердербуттэрин ийин Советскай Союз Геройа диэн ааты инэрэллэрэ. Сахалартан бастакы оннук аат Федор Поповка инэриллибитэ. Кини туьунан уонна Федор Охлопков туьунан эьйги ааьыы уруоктарыгар билсэбит. Кинилэр тустарынан элбэх ырыа, хобоон суруллубута.

Бииги Еймекееммут улууьуттан сэриигэ анаан ынырыы суоьа. Ол да буоллар атын улуустарга, куоракка уерэнэ-улэлии сылдьар дьонтон ынырбыттара. Ол курдук бииги нэьилиэкпититтэн: Заболоцкий Максим Иванович, Винокуров Ананий Егорович. Томтортон: Винокуров Семен Федотович, Тарын-Урэх (Терут) нэьилиэгиттэн Кривошапкин Афанасий Данилович уонна Учугэй нэьилиэгиттэн Заболоцкий Павел Васильевич кыттыыны ылбыттара. Ол курдук билигин бэйэлэрин хос-хос эьээлэрин тустарынан Винокурова Настя уонна Заболоцкая София ахтан, санаан ааьыахтара.

Кыайыыны уансыбыт , бэйэлэрин олохторун толук уурбут Россия буйуннарыгар, эьээлэрбитигэр, биир дойдулаахтарбытыгар кэриэстээн 1 мунуутэ саната суох туруобун.

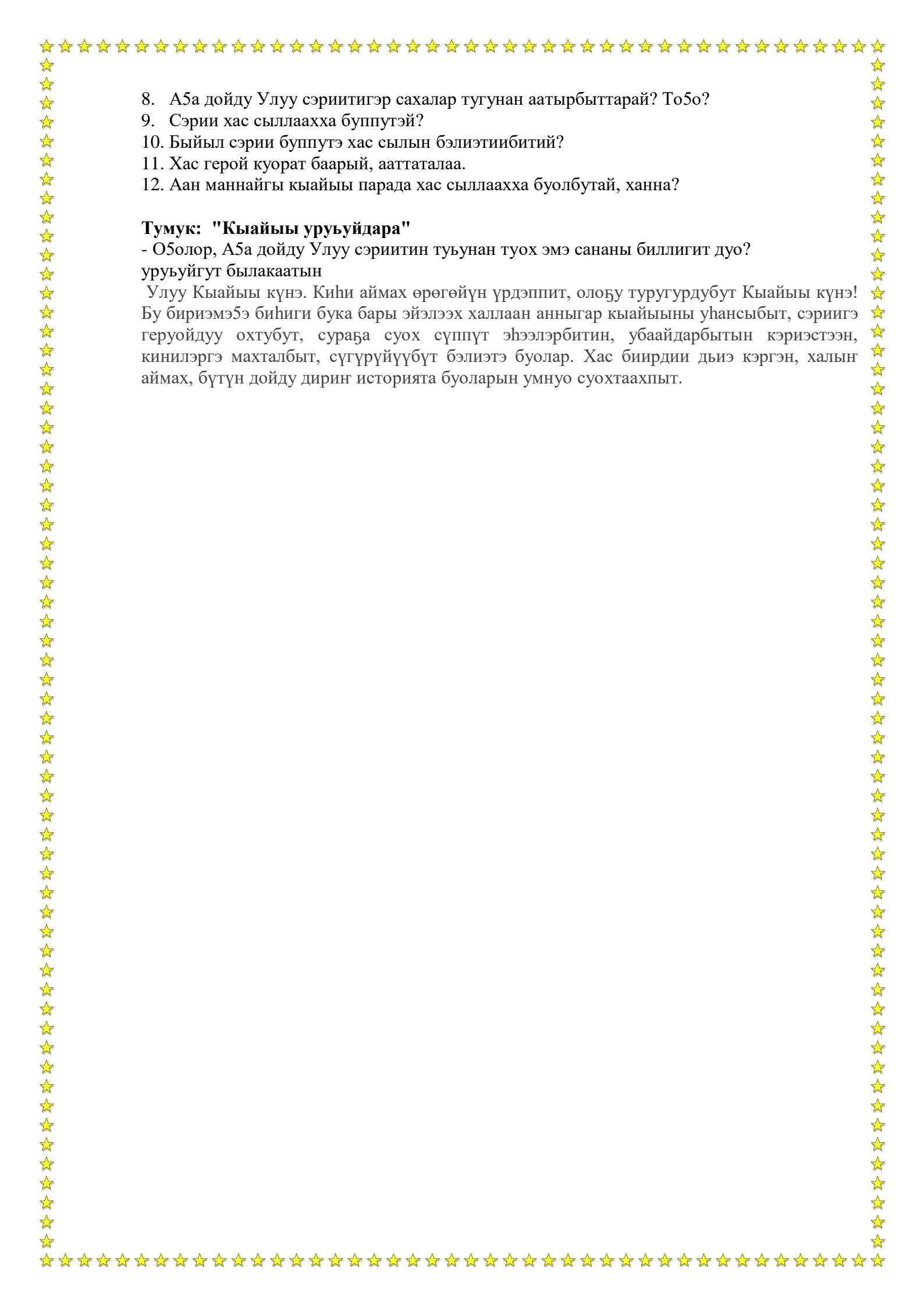
Государствобыт уонна бутун норуот «Ким да умнуллубат, туох да умнуллубат» Сэриигэ баран бииги эйэлээх олохпутун уансыбыт саллааттарга анаан араас памятниктары, обелискалары, стелалары онороллор. Кинилэр ааттарынан уулуссалары ааттыыллар. Куораттар, улуустар аайы Кыайыы болуоссаттара бааллар. Бииги Дьокуускай куоралпытыгар, улууспутугар туох памятниктар баалларый? (Танк, Ильмен куелгэ сэриилэспит саллааттарга, Ф.Поповка уо.д.а)

Олох сайдар, инникитин диэки баран иьэр. Ол да буоллар аьа келуенэ олорон ааспыт олоьо, улэлээбит улэтэ дойдубут историятыгар уйэлэргэ хаалыаьа. Онон бииги хас биирдиибит ону ейдуехтээх.

Ырыа «Сэрии буолбатын»

Билибитин тургутуу:

1. Аьа дойду улуу сэриитэ хас сыллаахха саьаламмытай?
2. Сэрии хас кун устата буолбутай?
3. Сэриигэ хас мелуйуен киьи елбутэй?
4. Кимнээх саба туспуттэрэй?
5. Хас куорат уонна куораттыы тутуулаах беьуелэктэр урусхалламмыттарай?
6. Ханнык куораты блокадалаабыттарай?
7. Бииги беьуелэкпититтэн ким сэриигэ баран сэрии хонуутуттан теннубэтэьэй?

- 
8. А5а дойду Улуу сэриитигэр сахалар тугунан аатырбыттарай? То5о?
 9. Сэри хас сыллаахха буппутэй?
 10. Быйыл сэри буппутэ хас сылын бэлиэтибитий?
 11. Хас герой куорат баарый, ааттаталаа.
 12. Аан маннайгы кыайыы парада хас сыллаахха буолбутай, ханна?

Тумук: "Кыайыы уруьуйдара"

- О5олор, А5а дойду Улуу сэриитин туьунан туох эмэ сананы биллигит дуо?
уруьуйгут былакаатын

Улуу Кыайыы күнэ. Киһи аймах өрөгөйүн үрдэспит, олоьу туругурдубут Кыайыы күнэ!
Бу бириэмэ5э биһиги бука бары эйэлээх халлаан анныгар кыайыыны уһансыбыт, сэриигэ
геруойдуу охтубут, сураьа суох сүппүт эһээлэрбитин, убаайдарбытын кэриэстээн,
кинилэргэ махталбыт, сүгүрүйүүбүт бэлиэтэ буолар. Хас биирдии дьэиэ кэргэн, халын
аймах, бүтүн дойду дирин историята буоларын умнуо суохтаахпыт.